

نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان

مریم صیادشیرازی^{۱*}، بهاره قلندر نژاد^۲

چکیده

زمینه و هدف: تعهد زناشویی سازه‌ای چندبعدی و حساس در زندگی خانوادگی است که از بسترهای فرهنگی-اجتماعی تأثیر می‌پذیرد. این پژوهش با هدف بررسی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی در تعهد زناشویی زوج‌های جوان انجام شد.

روش بررسی: طرح پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل زوج‌های جوان با حداقل ۵ سال زندگی مشترک بود. حجم نمونه اولیه بر اساس فرمول کوکران ۴۰۰ نفر برآورد شد که پس از حذف داده‌های ناقص، ۲۵۰ نفر تحلیل گردید. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه عملکرد خانواده مک‌مستر، پرسشنامه پایبندی دینی جان‌بزرگی، پرسشنامه نقش‌های جنسیتی بَم و پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز بود. داده‌ها با استفاده از تحلیل مسیر در نرم‌افزار AMOS تحلیل شدند.

یافته‌ها: دوسوگرایی مذهبی ($\beta = -0/762$)، ناپایبندی مذهبی ($\beta = 0/351$) و پایبندی مذهبی ($\beta = 0/235$) اثر مستقیم معناداری بر نقش جنسیتی داشتند. عملکرد خانواده نیز اثر مستقیم معناداری بر نقش جنسیتی نشان داد ($\beta = 0/081$). نقش جنسیتی به‌طور معنادار تعهد زناشویی را پیش‌بینی کرد ($\beta = -0/572$). همچنین باورهای مذهبی و عملکرد خانواده اثر مستقیم معناداری بر تعهد زناشویی داشتند. آزمون سوبل تأیید کرد که نقش جنسیتی به‌عنوان میانجی، رابطه باورهای مذهبی و عملکرد خانواده را با تعهد زناشویی تقویت می‌کند.

نتیجه‌گیری: باورهای مذهبی و عملکرد خانواده از طریق نقش‌های جنسیتی بر تعهد زناشویی تأثیر معناداری دارند؛ بنابراین، توجه به باورهای دینی، کارکرد خانواده و انتظارات جنسیتی برای تقویت تعهد زناشویی در زوج‌های جوان ضروری است.

کلمات کلیدی: انتظارات جنسیتی، باورهای مذهبی، تعهد زناشویی، زوج‌های جوان، عملکرد خانواده.

۱. * نویسنده مسئول، استادیار، گروه روان‌شناسی، مرکز پژوهش‌های زنان، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. رایانامه: ma.sayad@alzahra.ac.ir
۲. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.

مقدمه

تعهد زناشویی، به عنوان یکی از اساسی ترین و حساس ترین مؤلفه های زندگی خانوادگی، در حفظ پایداری و ارتقای کیفیت روابط میان زوجین نقش تعیین کننده ای ایفا می کند. (2, 1) در ادبیات حوزه خانواده، عشق، تفاهم و تعهد سه رکن اساسی یک ازدواج موفق و پایدار شناخته می شوند؛ از این رو، تعهد زناشویی به عنوان عاملی کلیدی در تضمین دوام و ثبات رابطه، مورد توجه گسترده پژوهشگران قرار گرفته است (3). تعهد زناشویی به نگرشی نسبتاً پایدار نسبت به ازدواج اشاره دارد که در آن زوجین برای حفظ انسجام و تقویت پیوند زناشویی خود، نوعی سرمایه گذاری عاطفی و شناختی انجام می دهند و با پذیرش مسئولیت و فداکاری، برای تداوم رابطه تلاش می کنند. در این چارچوب، تعهد مستلزم تمایل به حفظ رابطه حتی در شرایطی است که رابطه با دشواری ها یا کاهش رضایت همراه باشد و از این رو فراتر از ارضای هیجانی کوتاه مدت عمل کرده و بر انتخابی آگاهانه برای حفظ رابطه بلندمدت استوار است (4-6). از منظر نظری، جانسون تعهد زناشویی را متشکل از سه مؤلفه اصلی می داند: تعهد شخصی که بیانگر تمایل و رضایت فرد برای ادامه رابطه است؛ تعهد اخلاقی که بر احساس مسئولیت فرد نسبت به حفظ ازدواج بر پایه ارزش ها و باورهای اخلاقی دلالت دارد؛ و تعهد ساختاری که به تداوم رابطه در مواجهه با محدودیت ها یا موانع بیرونی اشاره می کند (8, 7). در میان زوج های جوان، تعهد زناشویی نقش برجسته ای در پایداری رابطه ایفا می کند، به گونه ای که سطوح بالاتر آن با توانایی بیشتر زوجین در سازگاری با فشارهای زندگی، مدیریت تعارض ها و مقابله با نوسانات هیجانی همراه است (9).

بر اساس مدل موهونی و همکاران¹ (۱۹۹۹)، درک ازدواج به عنوان پیمانی مقدس، یکی از جلوه های دینداری به شمار می آید که از طریق ایجاد معنا، هدف مشترک و پیوند اخلاقی

مریم صیادشیرازی و همکاران

میان زوجین می تواند تعهد و پایداری رابطه زناشویی را تقویت کند (۱۰). در این چارچوب، باورهای مذهبی به عنوان یکی از منابع فرهنگی و معنوی، تأثیر قابل توجهی بر شکل گیری و حفظ تعهد زوجین دارند (۱۱-۱۵). باورهای مذهبی مجموعه ای از اعتقادات و ارزش هایی هستند که از طریق تعلیم دینی، به زندگی فرد معنا و جهت می بخشد (۱۶, ۱۷). این باورها با ارائه چارچوبی معنادار برای ازدواج، بر سبک زندگی خانوادگی تأثیر می گذارند؛ به گونه ای که نگرش به تقسیم نقش ها و مسئولیت های خانوادگی را تغییر می دهند. این الگوهای رفتاری نه تنها تعهد زوجین به پیونده زناشویی را افزایش می دهند، بلکه به طور مستقیم با انتظارات جنسیتی نیز در ارتباط هستند (۱۸, ۱۹). دین و معنویت از جمله عوامل مؤثر بر کیفیت و پایداری روابط زناشویی محسوب می شوند و می توانند در تقویت تعهد میان زوجین نقش مهمی ایفا کنند. دیوید و استافورد (۲۰۱۳) در مطالعه خود نشان دادند، باورهای دینی با ایجاد معنا، هدف مشترک و چارچوب اخلاقی در زندگی مشترک، زمینه شکل گیری تعاملات مثبت و حمایت گرانه را فراهم می کنند. در این میان، ارتباط معنوی با خدا می تواند احساس همدلی، بخشش و مسئولیت پذیری را در روابط زوجین افزایش دهد و به بهبود درک متقابل و انسجام عاطفی منجر شود. همچنین، اشتراک در ارزش ها و باورهای مذهبی، توانایی زوجین را در مدیریت تعارض ها و حفظ ثبات رابطه افزایش می دهد. از این رو، توجه به نقش باورهای مذهبی در تبیین تعهد زناشویی، به ویژه در زوج های جوان، از اهمیت قابل توجهی برخوردار است (14).

در این میان، پایداری و تعهد در روابط زناشویی نه تنها تحت تأثیر باورهای مذهبی، بلکه در پیوندی تنگاتنگ با شیوه عملکرد خانواده قرار دارد (۲۰-۲۳). عملکرد خانواده با ایجاد ساختار حمایتی، نقش ها و کارکردهای روشن، تعهد را تحکیم می کند. در زوج های جوان، کیفیت عملکرد خانواده منبع

1. Mahoney, Pargament, Jewel Swank, Scott, Emery

مهمی برای سازگاری زناشویی و وفاداری است (۱۲). در مدل مک‌مستر^۱ عملکرد خانواده به‌عنوان شیوه‌ای که خانواده به‌عنوان یک نظام منسجم در حوزه‌های مختلف عمل می‌کند تا سلامت روانی اعضا حفظ‌شده و نیازهای اساسی آن‌ها برآورده شود، تعریف‌شده است. این مدل شش بُعد کلیدی برای ارزیابی عملکرد خانواده ارائه می‌دهد: حل مسأله^۲ (توانایی خانواده در یافتن راه‌حل‌های مؤثر برای چالش‌های روزمره)، ارتباط^۳ (کیفیت و وضوح انتقال پیام‌ها بین اعضا)، نقش‌ها^۴ (نحوه توزیع و اجرای وظایف)، پاسخ‌دهی عاطفی^۵ (ظرفیت ابراز و دریافت هیجانات)، کنترل رفتاری^۶ (تنظیم رفتارها در قالب قواعد خانوادگی) و درگیری عاطفی^۷ (میزان توجه و مشارکت اعضا در زندگی یکدیگر) (۲۴).

ابعاد مختلف عملکرد خانواده، از جمله ارتباط مؤثر، توزیع روشن نقش‌ها و پاسخ‌دهی مناسب به هیجانات، می‌توانند به بهبود تعاملات خانوادگی و ارتقای سلامت روانی اعضا کمک کنند. چنین ویژگی‌هایی به‌ویژه در زندگی زوج‌های جوان اهمیت دارد؛ زیرا خانواده‌ای با عملکرد سالم قادر است با فراهم کردن حمایت متقابل، تسهیل مدیریت تعارض‌ها و ایجاد فضای عاطفی امن، بستر مناسبی برای تقویت تعهد و پایداری رابطه زناشویی فراهم آورد (۲۵). در همین راستا، مطالعات نشان داده‌اند که عملکرد مطلوب خانواده می‌تواند از طریق تأمین نیازهای روان‌شناختی زوجین، زمینه تقویت تعهد زناشویی را فراهم سازد. خانواده‌هایی که از الگوهای ارتباطی سالم، حمایت عاطفی و تعاملات سازنده برخوردارند، بستر مناسبی برای افزایش درک متقابل و احساس امنیت روانی میان

زوجین ایجاد می‌کنند. در چنین خانواده‌هایی، تأکید بر احترام متقابل، مسئولیت‌پذیری و همکاری در حل مسائل، موجب استحکام پیوند عاطفی و افزایش ثبات و تداوم رابطه زناشویی می‌شود. (۲۶، ۲۲)

به‌طور کلی، تعهد زناشویی به‌عنوان سازه‌ای چندبعدی، نه تنها ریشه در پیوندهای عاطفی و شناختی زوجین دارد، بلکه از بسترهای فرهنگی-اجتماعی نیز تأثیر می‌پذیرد. با توجه به اهمیت عملکرد خانواده و باورهای مذهبی در شکل‌دهی و تقویت تعهد زناشویی زوج‌های جوان، بررسی سازوکارهای دقیق این تأثیر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. یکی از فرآیندهای کلیدی که می‌تواند رابطه عملکرد خانواده و تعهد زناشویی را توضیح دهد، متغیر انتظارات جنسیتی است. انتظارات جنسیتی به مجموعه‌ای از باورها، هنجارها و نقش‌های اجتماعی گفته می‌شود که رفتارها و مسئولیت‌های مورد انتظار از افراد را بر اساس جنسیت آن‌ها تعیین می‌کند. این انتظارات از طریق فرآیندهای جامعه‌پذیری^۸ به افراد منتقل شده و تأثیر قابل‌توجهی بر تصمیم‌گیری‌ها، رفتارها و تعاملات اجتماعی دارند و می‌توانند تفاوت‌های نظام‌مند در فرصت‌ها و عملکردهای زنان و مردان ایجاد کنند (۲۷، ۲۸). باورهای مذهبی نقش بنیادینی در تعریف و تثبیت نقش‌های جنسیتی در خانواده دارند. بر اساس یافته‌های محمودی (۱۳۹۶) اعتقادات دینی منجر به شکل‌گیری انتظارات متمایزی از زن و مرد می‌شوند که نقش‌ها، تقسیم‌کار و مسئولیت‌پذیری زوجین را در زندگی مشترک تحت تأثیر قرار می‌دهند (۲۹). از سوی دیگر، خانواده به‌عنوان نخستین نهاد اجتماعی، نقش بنیادینی در انتقال و تثبیت نقش‌ها و انتظارات جنسیتی دارد. خانواده مجموعه‌ای از باورهای جنسیتی را در افراد نهادینه می‌سازد که در زندگی زناشویی آینده آن‌ها بازتاب می‌یابد. (۳۰) طرح‌واره‌های جنسیتی به‌عنوان ساختارهای شناختی در

8. Socialization

1. McMaster Family Assessment Device
2. Problem Solving
3. Communication
4. Roles
5. Affective Responsiveness
6. Behavioral Control
7. Affective Involvement

نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی با...

ذهن افراد عمل می‌کنند و بر نحوه ادراک، تفسیر و رفتار آن‌ها در روابط خانوادگی اثر می‌گذارند. این طرح‌واره‌ها انتظارات و نقش‌های مرتبط با زن و مرد بودن را در تعاملات روزمره شکل می‌دهند و می‌توانند بر کیفیت روابط عاطفی میان اعضای خانواده تأثیر بگذارند. زمانی که در این چارچوب‌ها ویژگی‌هایی مانند همدلی، ابرازگری هیجانی و انعطاف‌پذیری در پذیرش نقش‌ها تقویت شود، فضای ارتباطی سالم‌تر و حمایت‌گرانه‌تری در خانواده شکل می‌گیرد (31).

در پژوهش حاضر فرض می‌شود که انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان به‌عنوان متغیر میانجی می‌تواند رابطه میان باورهای مذهبی و عملکرد خانواده با تعهد زناشویی را تبیین کند. به این معنا که باورهای مذهبی و کیفیت عملکرد خانواده از طریق شکل‌دهی به نگرش زوجین نسبت به نقش‌های جنسیتی، بر مسئولیت‌پذیری، وفاداری و ثبات رابطه اثر می‌گذارند؛ بنابراین، هدف مطالعه فعلی شناخت عوامل روان‌شناختی و اجتماعی مؤثر بر ثبات و کیفیت زندگی مشترک است. نتایج می‌تواند زمینه را برای تبیین نقش فرهنگی و تربیتی در دوام روابط زناشویی فراهم کند.

مواد و روش‌ها

روش این پژوهش، توصیفی-همبستگی از نوع مدل معادله ساختاری است. جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی زوج‌های جوان است که حداقل ۵ سال از زندگی مشترک آن‌ها گذشته باشد. برای انتخاب نمونه، از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده و حجم نمونه بر اساس فرمول آماری کوکران و با در نظر گرفتن خطای نوع اول ($\alpha = 0.05$) و توان آزمون ($\beta = 0.80$)، حدوداً ۲۰۰ زوج (۴۰۰ نفر با احتساب هر زوج) برآورد گردیده است که جهت افزایش دقت پژوهش، تعمیم نتایج و همچنین در نظر گرفتن امکان ریزش درنهایت ۲۵۰ نفر نمونه اصلی پژوهش تعیین شد.

ملاک‌های ورود شامل زوج‌های جوان با حداقل پنج سال زندگی مشترک، تمایل و رضایت آگاهانه برای مشارکت در پژوهش، نداشتن مشکلات روانی یا زناشویی حاد، توانایی خواندن و درک پرسش‌نامه‌ها و دسترسی به اینترنت برای تکمیل آنلاین بود. ملاک‌های خروج شامل عدم تمایل برای شرکت و ناقص بودن پرسش‌نامه‌ها بود. داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی در نرم‌افزار SPSS تحلیل گردید و شامل توصیف متغیرهای اصلی، بررسی پیش‌فرض‌های تحلیل مسیر و محاسبه همبستگی پیرسون بود. تحلیل مسیر با نرم‌افزار AMOS یا LISREL برای سنجش اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها و نقش میانجی انتظارات جنسیتی انجام شد. درنهایت، شاخص‌های برازش مدل مانند CFI، RMSEA و χ^2/df محاسبه و معناداری اثرات میانجی با استفاده از روش بوت‌استرپ^۱ بررسی شده است. علاوه بر این، پژوهش به‌صورت آنلاین و با رعایت ملاحظات اخلاقی اجرا شد و داده‌ها محرمانه جمع‌آوری شدند و جهت تشکر بابت حضور در پژوهش هدیه نقدی به شرکت‌کنندگان ارائه شد.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه عملکرد خانواده مک‌مستر^۲ برای سنجش عملکرد خانواده از پرسشنامه تدوین‌شده توسط ثنایی و همکاران (۲۰۱۸) استفاده شد. این پرسشنامه بر اساس الگوی مک‌مستر که دارای ۶۰ سؤال در طیف لیکرت است (۳۲). این الگو ۶ بُعد از عملکرد خانواده از جمله، حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، پاسخگویی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار را موردبررسی قرار می‌دهد. ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس در پژوهش آمیني و ثنایی‌ذاکر (۲۰۱۸)، ۹۲ درصد گزارش شده است (۳۳).

پرسشنامه پابیندی دینی: این پرسشنامه اولین بار

1. Bootstrap

2. McMaster Family Assessment Device

توسط جان بزرگی (۱۳۸۸) طراحی و اعتباریابی شد. این ابزار شامل ۶۰ گویه است که سه مؤلفه پایبندی دینی، دوسوگرایی دینی و ناپایبندی دینی را بر اساس طیف لیکرت موردسنجش قرار می‌دهد. (۳۴). نتایج مطالعات انجام‌شده نشان‌دهنده همسانی درونی مطلوب این پرسشنامه است؛ به‌گونه‌ای که سازنده ابزار، ضریب آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۱ گزارش کرده است. همچنین در پژوهش مؤمنی و رفیعی (۲۰۱۸)، میزان آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۷۱ به‌دست‌آمده است (۳۵).

پرسشنامه نقش‌های جنسیتی بم^۱: پرسشنامه نقش‌های

جنسیتی بم توسط ساندرا بم در سال ۱۹۷۴ طراحی شد و یکی از ابزارهای شناخته‌شده در سنجش ویژگی‌های مرتبط با نقش‌های جنسیتی به شمار می‌رود (۳۶). این پرسشنامه شامل ۶۰ صفت شخصیتی است که در سه دسته ۲۰ سؤالی تنظیم‌شده‌اند؛ به‌طوری‌که ۲۰ صفت به ویژگی‌های کلیشه‌ای زنانه، ۲۰ صفت به ویژگی‌های کلیشه‌ای مردانه و ۲۰ صفت به ویژگی‌های خنثی اختصاص دارد. پاسخ‌گویی به گویه‌ها بر اساس مقیاس هفت‌درجه‌ای لیکرت انجام می‌شود. بم (۱۹۸۱) به‌منظور بررسی اعتبار فرم کوتاه پرسشنامه، همبستگی آن را با فرم بلند ارزیابی کرد که ضریب همبستگی ۰/۹۹ به‌دست آمد. همچنین، وی میزان همسانی درونی این ابزار را ۰/۹۰ گزارش نمود. در پژوهش عابدینی، وحید و سنگانی (۱۳۹۶) نیز پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش شده است (۳۷).

پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز^۲: پرسشنامه تعهد

زناشویی توسط آدامز و جونز در سال ۱۹۹۷ طراحی شد و شامل ۴۴ گویه است که سه بُعد تعهد زناشویی را موردسنجش قرار می‌دهد (۳۸). این ابعاد شامل تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری است. تعهد شخصی به میزان علاقه و دلبستگی

فرد به همسر و تمایل به حفظ رابطه اشاره دارد؛ تعهد اخلاقی مبتنی بر ارزش‌ها، باورها و قداست رابطه زناشویی است؛ و تعهد ساختاری به تداوم رابطه به دلیل احساس اجبار، محدودیت‌های بیرونی یا نگرانی از پیامدهای طلاق مربوط می‌شود. پاسخ‌گویی به گویه‌ها بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت از «کاملاً موافقم» تا «کاملاً مخالفم» انجام می‌شود. محمدی و سلیمانی (۱۳۹۶) نیز ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۸ را برای نمره کل و خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه گزارش کرده‌اند (۳۹).

یافته‌ها

میانگین نمرات متغیرهای پژوهش نشان داد که سطح پایبندی مذهبی و عملکرد خانواده در میان شرکت‌کنندگان بالاتر از حد متوسط قرار دارد و شاخص‌های نقش‌های جنسیتی و تعهد زناشویی نیز در دامنه نسبتاً مطلوبی گزارش شده‌اند. همچنین مقدار انحراف معیارها بیانگر پراکندگی قابل‌قبول داده‌ها و همگنی نسبی توزیع نمرات است. در جدول زیر شاخص‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

پیش‌فرض‌ها

قبل از اجرای تحلیل‌های معادلات ساختاری، مفروضه‌های زیربنایی داده‌ها بررسی شدند. نسبت داده‌های گم‌شده برای هر متغیر کمتر از ۵٪ بود و برای جایگزینی مقادیر گم‌شده از روش بیشینه انتظار (EM) استفاده شد که از دقت و کارآمدی بالایی برخوردار است. به‌علاوه، بهنجاری چندمتغیری با محاسبه چولگی و کشیدگی داده‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت و مقادیر آن‌ها بین ۲± بود، نشان‌دهنده توزیع بهنجار مناسب برای اجرای SEM است. این بررسی‌ها اطمینان می‌دهد که داده‌ها برای برآورد پارامترهای مدل و تحلیل روابط میان متغیرها آماده و معتبر هستند. در این مطالعه، مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌ها بین ۲+ و ۲- به دست آمد (جدول ۲).

1. Bem Sex Role Inventory

2. Dimensions of Commitment Inventory (DCI)

نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی با...

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

عامل کلی	زیر مقیاس‌ها	میانگین	انحراف استاندارد
پایبندی مذهبی	کل	94/80	10/84
ناپایبندی مذهبی	کل	42/64	14/39
دوسوگرایی مذهبی	کل	52/42	18/31
عملکرد خانواده	حل مشکل	11/52	3/20
	ارتباط	18/81	4/54
	نقش‌ها	25/40	5/20
	پاسخگویی عاطفی	12/39	3/24
	آمیزش عاطفی	16/22	3/32
	کنترل رفتار	19/33	3/85
	عملکرد کلی	24/35	6/861
	کل	128/02	25/04
نقش جنسیتی	صفات کلیشه‌ای زنانه	93/28	18/31
	صفات کلیشه‌ای مردانه	100/16	13/85
	صفات کلیشه‌ای خنثی	95/56	12/12
	کل	289/01	39/12
تعهد زناشویی	تعهد به همسر	35/34	7/97
	تعهد به ازدواج	39/99	8/29
	احساس تعهد	78/77	16/36
	کل	154/11	29/11

جدول ۲. بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

عامل کلی	زیر مقیاس‌ها	چولگی	کشی‌دگی
پایبندی مذهبی	کل	-0/522	-0/502
ناپایبندی مذهبی	کل	1/115	1/094
دوسوگرایی مذهبی	کل	0/761	-0/202
عملکرد خانواده	کل	-0/295	-0/858
نقش جنسیتی	کل	0/641	1/383
تعهد زناشویی	کل	-0/138	-0/987

چندگانه، شاخص تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) محاسبه شد و نتایج نشان داد هیچ‌یک از متغیرها دارای مقادیر غیرمجاز نیستند. بر این اساس، مفروضه‌های خطی بودن و نبود هم‌خطی چندگانه در داده‌های پژوهش حاضر برقرار بود.

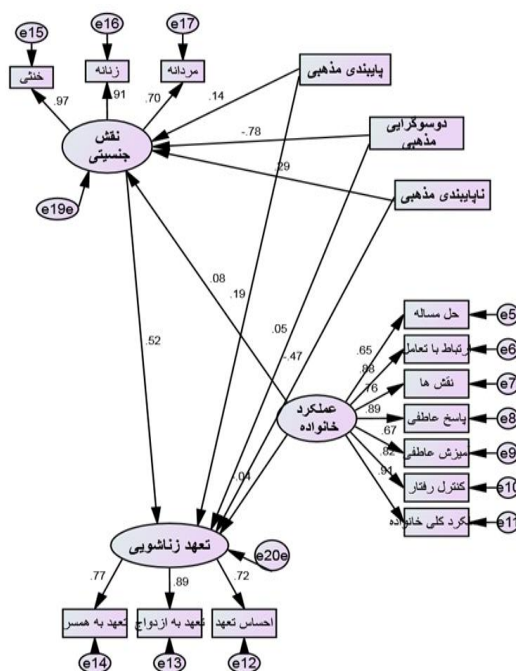
در ادامه، به‌منظور اجرای تحلیل معادلات ساختاری، مفروضه خطی بودن رابطه میان نشانگرها و متغیرهای مکنون موردبررسی قرار گرفت که نتایج حاصل از نمودارهای پراکندگی، وجود روابط خطی را تأیید کرد. همچنین برای ارزیابی هم‌خطی

اصلی شامل شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (X^2/df) برابر با ۱/۸۱۸، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) برابر با ۰/۹۵۹، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰/۹۴۶ و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۵۲ به دست آمد که نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل است.

در بخش بعدی برای بررسی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی، از مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد. پس از اصلاح مدل با ایجاد روابط دوطرفه بین متغیرهای آشکار و حذف مسیرهای غیرمعنادار، شاخص‌های برازش بهبود یافتند. شاخص‌های

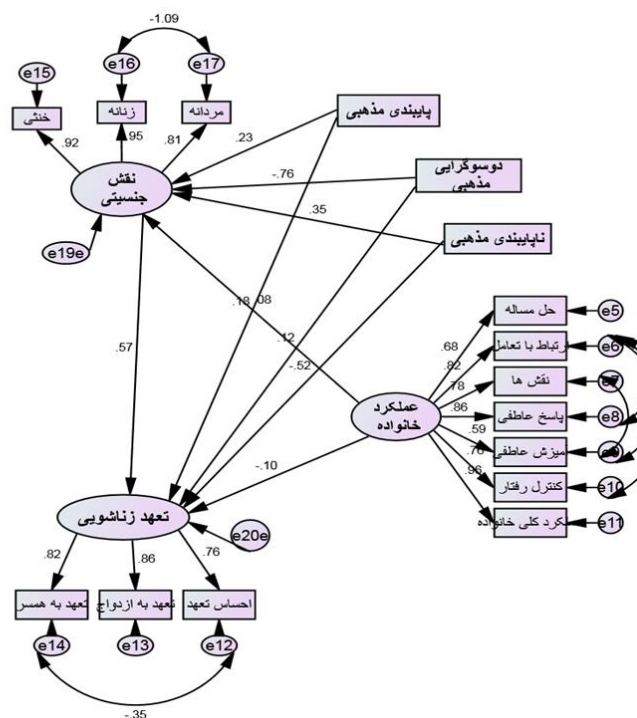
جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی مفروض بعد از اصلاح

RMSEA	CFI	GFI	χ^2/df	df	X ²	
۰/۱۳۲	۰/۸۹۰	۰/۸۸۲	۳/۵۸۵	۹۸	۳۵۱/۳۸۸	قبل از اصلاح مدل
۰/۰۵۲	۰/۹۵۹	۰/۹۴۸	۱/۸۱۸	۹۲	۱۶۷/۳۳۴	بعد از اصلاح مدل

شکل ۱. ضرایب مسیر الگوی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی در زوج‌های جوان با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی قبل از اصلاح مدل

نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی با...

شکل ۲. ضرایب مسیر نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی در زوج‌های جوان با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی بعد از اصلاح مدل

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از جدول ۴، دوسوگرایی، ناپابندی و پابندی مذهبی و همچنین عملکرد خانواده اثر مستقیم و معناداری بر نقش جنسیتی دارند. نقش جنسیتی نیز تأثیر مستقیم معناداری بر تعهد زناشویی دارد. همه مسیرهای

بررسی شده، از جمله تأثیر مستقیم باورهای مذهبی و عملکرد خانواده بر تعهد زناشویی، از نظر آماری معنادار بوده و مقدار t در همه مسیرها بیش از $1/96 \pm$ است.

جدول ۴. اثرات مستقیم در بررسی متغیرهای پژوهش

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	میزان اثر	انحراف معیار	ضریب t	سطح معناداری
دوسوگرایی مذهبی	نقش جنسیتی	-0/762	0/026	-20/046	0/01
ناپابندی مذهبی	نقش جنسیتی	0/351	0/029	10/993	0/01
پابندی مذهبی	نقش جنسیتی	0/235	0/039	7/597	0/01
عملکرد خانواده	نقش جنسیتی	0/081	0/011	2/588	0/01
نقش جنسیتی	تعهد زناشویی	0/572	0/015	4/781	0/01
پابندی مذهبی	تعهد زناشویی	0/178	0/021	2/883	0/004
دوسوگرایی مذهبی	تعهد زناشویی	0/116	0/017	1/115	0/025
ناپابندی مذهبی	تعهد زناشویی	-0/524	0/013	-7/003	0/01
عملکرد خانواده	تعهد زناشویی	-0/097	0/015	-1/690	0/041

و در نهایت برای تعیین معناداری مسیر غیرمستقیم (با توجه به فرضیه مطرح شده) از آزمون سوبل استفاده شد. در این روش از فرمول زیر برای تحلیل متغیر میانجی استفاده می شود.

$$Z - value = \frac{a * b}{\sqrt{(b^2 * s_a^2) + (a^2 * s_b^2) + (s_a^2 * s_b^2)}}$$

جدول ۵. نتایج آزمون سوبل برای اثرات میانجی و غیرمستقیم

پیش بین	میانجی	ملاک	ضریب غیرمستقیم	مقدار آزمون سوبل (Z)	سطح معناداری
پایبندی مذهبی	نقش جنسیتی	تعهد زناشویی	0/135	5/950	p≤0/05
ناپایبندی مذهبی	نقش جنسیتی	تعهد زناشویی	0/202	11/538	p≤0/05
دوسوگرایی مذهبی	نقش جنسیتی	تعهد زناشویی	0/438	21/668	p≤0/05
عملکرد خانواده	نقش جنسیتی	تعهد زناشویی	0/055	3/331	p≤0/05

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاضر نشان داد که پایبندی مذهبی اثر مثبت و معناداری بر تعهد زناشویی دارد، در حالی که ناپایبندی مذهبی و دوسوگرایی مذهبی با کاهش تعهد زناشویی همراه بودند. این یافته با نتایج پژوهش های پیشین که دین و معنویت را از عوامل مؤثر بر کیفیت و پایداری روابط زناشویی معرفی کرده اند همسو است. برای مثال، دیوید و استافورد (۲۰۱۳) نشان دادند که ارتباط معنوی با خدا در زوج های مذهبی موجب تقویت تعاملات مثبت، افزایش رفتارهای بخشنده و در نهایت ارتقای رضایت و کیفیت زندگی زناشویی می شود (۴۰). در همین راستا بر اساس پژوهش نائینی و شفیع آبادی (۱۳۹۶)، تعهد مذهبی و عمل به آموزه های دینی، نقش عمده ای در افزایش رضایت و تعهد زناشویی ایفا می کنند و باورهای مذهبی بر ساختار خانواده و انتظارات جنسیتی تأثیر می گذارند (۴۱). لذا باورهای مذهبی یکی از پیش بینی کننده های کلیدی تعهد زناشویی هستند و دینداری می تواند حس مسئولیت زوجین در قبال رابطه را افزایش دهد و به تداوم پیوند زناشویی کمک کند (۴۲، ۴۳). بر اساس یافته های لیچر و کارمالت (۲۰۰۹)، مذهب نقش مهمی در شکل دهی به سبک زندگی خانوادگی و الگوهای تعاملی زوجین ایفا می کند. باورها و ارزش های مذهبی می توانند نگرش افراد را

بر اساس نتایج حاصل از داده های پژوهش حاضر، در پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس پایبندی مذهبی با واسطه نقش جنسیتی، مقدار Z بیش از ۱/۹۶ ± است و (P<۰/۰۱) معناداری این مسیر را نشان می دهد که فرض ما در پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس پایبندی مذهبی با واسطه نقش جنسیتی، تقویت می گردد. در پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس ناپایبندی مذهبی با واسطه نقش جنسیتی مقدار Z بیش از ۱/۹۶ ± است و (P<۰/۰۱) معناداری این مسیر را نشان می دهد و می توان نتیجه گرفت که در پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس ناپایبندی مذهبی با واسطه نقش جنسیتی نیز فرضیه ما تقویت می گردد. در پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس دوسوگرایی مذهبی با واسطه نقش جنسیتی مقدار Z بیش از ۱/۹۶ ± است و (P<۰/۰۱) معناداری این مسیر را نشان می دهد و می توان نتیجه گرفت که در پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس دوسوگرایی مذهبی با واسطه نقش جنسیتی نیز فرضیه ما تقویت می گردد.

نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در تعهد زناشویی با...

نسبت به تقسیم کارهای خانوادگی، شیوه ابراز محبت، حفظ وفاداری و ایجاد آرامش در خانواده تحت تأثیر قرار دهند. این مؤلفه‌ها به‌طور مستقیم با انتظارات و نقش‌های جنسیتی در خانواده‌های مذهبی مرتبط هستند و از طریق ایجاد هماهنگی یا ناهماهنگی در ایفای نقش‌ها، می‌توانند کیفیت تعاملات زوجین و میزان تعهد زناشویی را تحت تأثیر قرار دهند (۱۸).

از سوی دیگر، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد عملکرد خانواده نیز نقش معناداری در تقویت تعهد زناشویی دارد. این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌هایی که بر نقش خانواده در شکل‌گیری الگوهای ارتباطی و رفتاری افراد تأکید کرده‌اند، همخوانی دارد. نتایج تأکید می‌کند که عملکرد خانواده اصلی، به‌ویژه ابعاد احترام متقابل و مسئولیت‌پذیری، نقش مهمی در تقویت تعهد زناشویی دارد. کیفیت روابط و کارکردهای خانواده مبدأ، زمینه‌ساز تعهد پایدار در روابط زناشویی زوج‌های جوان است (۴۴). در تبیین این یافته‌ها، گونسالس و رودریگز-نارانخو (۲۰۲۴) در مطالعه خود؛ دریافتند که ابعاد مختلف عملکرد خانواده، از جمله ارتباط مؤثر، حل مسأله، تنظیم نقش‌ها و مدیریت هیجانات، سلامت روان اعضا را تقویت و آسیب‌پذیری‌های روان‌شناختی را کاهش می‌دهند. چنین عملکردی به‌ویژه در زوج‌های جوان، با فراهم‌سازی حمایت متقابل و نقش‌های روشن، تعهد، وفاداری و پایداری در روابط زناشویی را ارتقا می‌دهد. از این‌رو، عملکرد خانواده به‌عنوان مجموعه‌ای نظام‌مند از فرآیندهای بین فردی، بستر مناسبی برای سلامت روان و ثبات زناشویی فراهم می‌کند (۲۵). در همین راستا، تریوه و همکاران (۱۳۹۹) نیز نشان دادند که عملکرد مطلوب خانواده، از طریق تسهیل ارتباط سالم، نقش‌پذیری سازگارانه و حمایت عاطفی، و همچنین باورهای مذهبی از طریق معنا بخشیدن به ازدواج و تقویت احساس مسئولیت و قداست رابطه، از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و تداوم تعهد زناشویی به شمار می‌روند. به نظر می‌رسد تعامل میان

این عوامل روان‌شناختی و زمینه‌ای، نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش انسجام، سازگاری و پایداری روابط زناشویی، به‌ویژه در میان زوج‌های جوان، ایفا می‌کند (۴۵).

در این میان، نقش‌های جنسیتی به‌عنوان یک متغیر میانجی از اهمیت قابل‌توجهی برخوردار است. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که نقش‌های جنسیتی در رابطه میان باورهای مذهبی و عملکرد خانواده با تعهد زناشویی نقش واسطه‌ای ایفا می‌کنند. به بیان دیگر، باورهای مذهبی و الگوهای عملکردی خانواده می‌توانند از طریق شکل‌دهی به انتظارات و نگرش‌های جنسیتی زوجین، سطح تعهد زناشویی را تحت تأثیر قرار دهند. در تبیین این یافته، میکلسون و همکاران (۲۰۰۶) نیز نشان دادند که باورهای مذهبی و الگوهای تعامل در خانواده زمینه شکل‌گیری انتظارات جنسیتی نسبتاً مشخص و هماهنگ را فراهم می‌آورند و این انتظارات می‌توانند بر کیفیت تعاملات زوجین و میزان تعهد آن‌ها اثرگذار باشند. در چنین شرایطی، هماهنگی و تطابق در ایفای نقش‌های جنسیتی می‌تواند موجب تقویت تعهد زناشویی شود، در حالی که ناهماهنگی یا تعارض در این نقش‌ها احتمال تضعیف تعهد در رابطه را افزایش می‌دهد (۴۶).

درواقع، نقش‌های جنسیتی مجموعه‌ای از انتظارات و هنجارهای اجتماعی هستند که نحوه رفتار، تقسیم مسئولیت‌ها و تعامل زوجین را در زندگی مشترک تعیین می‌کنند. این نقش‌ها با ایجاد چارچوبی مشخص برای روابط خانوادگی، می‌توانند بر کیفیت تعاملات و میزان تعهد زناشویی تأثیر بگذارند. (۴۷). همسو با این مطالعات، سعیدی (۱۴۰۲) نیز نشان داد که نقش‌های جنسیتی عملکردی دوگانه دارند: اول، آن‌ها به‌عنوان مسیری برای انتقال اثرات باورهای مذهبی بر رفتارهای زناشویی عمل می‌کنند؛ دوم، موجب تقویت یا کاهش اثرات عملکرد خانواده بر تعهد زناشویی می‌شوند. به بیان دیگر، باورهای مذهبی و ارزش‌های دینی می‌توانند

نگرش‌ها و انتظارات جنسیتی زوجین را شکل دهند، و این نگرش‌ها از طریق هماهنگی یا ناهماهنگی نقش‌ها، کیفیت تعاملات و در نتیجه تعهد زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهند (48)؛ بنابراین، مطالعات گذشته نیز یافته‌های پژوهش فعلی را تأیید می‌کنند.

خان‌ی‌مجد، پورا‌براهیم و فتح‌آبادی (۱۳۹۱) نیز در تبیین رابطه باورهای جنسیتی و عملکرد خانواده مطرح کردند که این باورها به‌عنوان طرح‌واره‌های شناختی، الگوهای تعاملی اعضا را جهت‌دهی می‌کنند. بر این اساس، باورهای جنسیتی مثبت، به‌ویژه ویژگی‌های «زنانه» مانند ابرازگری و همدلی، از طریق تقویت پاسخگویی عاطفی و ایجاد پیوندهای عمیق‌تر، کارکرد کلی خانواده را بهبود می‌بخشند. همچنین، این پژوهشگران استدلال می‌کنند که اتخاذ باورهای «دوجنسیتی» با افزایش انعطاف‌پذیری در نقش‌ها، توانمندی خانواده را در فرآیند حل مسأله ارتقا می‌دهد. درواقع، همسویی این نقش‌ها با نیازهای سیستم، زمینه‌ساز مدیریت بهینه رفتارها و ارتقای سلامت کارکردی خانواده می‌گردد (۳۱). در نهایت، باورها و ارزش‌های مذهبی نقش مهمی در شکل‌دهی و تقویت نقش‌های جنسیتی دارند که وظایف و تعاملات زوجین را سازمان‌دهی می‌کنند.

نقش‌های جنسیتی به‌عنوان متغیر میانجی، اثر باورهای مذهبی و عملکرد خانواده بر تعهد زناشویی را انتقال می‌دهند؛ هماهنگی در این نقش‌ها تعهد و کیفیت عملکرد خانواده را ارتقا و ناهماهنگی آن را تضعیف می‌کند. این سازوکار اهمیت فرهنگ دینی و ساختار خانواده را در پایداری و انسجام روابط زناشویی برجسته می‌سازد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود مراکز مشاوره و نهادهای متولی خانواده، به‌منظور ارتقای عملکرد خانواده و افزایش تعهد زناشویی، برنامه‌هایی در جهت تقویت مهارت‌های ارتباطی، حل مسأله و نقش‌پذیری متناسب با فرهنگ بومی طراحی و اجرا کنند. همچنین ترویج باورهای مذهبی و سبک زندگی مبتنی بر

فرهنگ ایرانی - اسلامی می‌تواند در تقویت انسجام و پایداری خانواده مؤثر باشد. افزون بر این، با توجه به اهمیت نقش‌های جنسیتی در روابط خانوادگی، به متخصصان و پژوهشگران پیشنهاد می‌شود با استفاده از مطالعات طولی و مقایسه‌ای، به بررسی نقش‌های جنسیتی در فرهنگ‌ها و قومیت‌های مختلف کشور و تأثیر آن‌ها بر استحکام خانواده بپردازند.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر ملاحظات اخلاقی ازجمله رضایت آزمودنی‌ها، مخفی ماندن اطلاعات شرکت‌کنندگان و همچنین در نگارش و نقل مطالب از پژوهش‌ها و متون علمی، اصل امانت‌داری رعایت گردید. پژوهش حاضر مستخرج از طرح پژوهشی با کد اخلاق IR.ALZAHRA.REC.1404.002 است.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مراتب تشکر خود را از زوج‌های جوان که در جمع‌آوری اطلاعات همکاری نمودند، اعلام می‌دارد.

Reference

1. Cakı N, Asfuroglu L, Erbas O. The Relationship between the level of attachment in romantic relations, affective commitment and continuance commitment towards organization: a field research. *Procedia Economics and Finance*. 2015;26:1007–13.
2. Perry SJ, Hunter EM, Currall SC. Managing the innovators: Organizational and professional commitment among scientists and engineers. *Research Policy*. 2016;45(6):1247–62.
3. John NA, Seme A, Roro MA, Tsui AO. Understanding the meaning of marital relationship quality among couples in peri-urban Ethiopia. *Culture, health & sexuality*. 2017;19(2):267–78.
4. Agnew CR, Hadden BW, Tan K. It's About Time: Readiness, Commitment, and Stability in Close Relationships. *Social Psychological and Personality Science*. 2019;10(8):1046–55.
5. Stanley SM, Rhoades GK, Markman HJ. Sliding versus deciding: Inertia and the premarital cohabitation effect. *Family relations*. 2006;55(4):499–509.
6. Harmon DK. Black men and marriage: The impact of spirituality, religiosity, and marital commitment on marital satisfaction: The University of Alabama; 2005.
7. Nelson JA, Kirk AM, Ane P, Serres SA. Religious and spiritual values and moral commitment in marriage: Untapped resources in couples counseling? *Counseling and Values*. 2011;55(2):228–46.
8. Ramirez Jr A. An examination of the tripartite approach to commitment: An actor-partner interdependence model analysis of the effect of relational maintenance behavior. *Journal of Social and Personal Relationships*. 2008;25(6):943–65.
9. Le B, Dove NL, Agnew CR, Korn MS, Mutso AA. Predicting nonmarital romantic relationship dissolution: A meta-analytic synthesis. *Personal Relationships*. 2010;17(3):377–90.
10. Mahoney A, Pargament KI, Jewell T, Swank AB, Scott E, Emery E, et al. Marriage and the spiritual realm: The role of proximal and distal religious constructs in marital functioning. *Journal of family psychology*. 1999;13(3):321.
11. Yoosefi N, Karimipour B, Amani A. The study model of religious beliefs, conflict resolution styles, and marital commitment with attitudes toward marital infidelity. *Biannual Journal of Applied Counseling*. 2016;6(1):47–64.
12. Jorgensen BL. The influence of religious beliefs and practices on marital commitment, parent-child closeness, and family involvement. 2010.
13. Agha N, editor. *Kinship in rural Pakistan: Consanguineous marriages and their implications for women*. Women's Studies International Forum; 2016: Elsevier.
14. Carmichael S. Marriage and power: Age at first marriage and spousal age gap in lesser developed countries. *The History of the Family*. 2011;16(4):416–36.
15. Gholipour HF, Farzanegan MR. Marriage crisis and housing costs: Empirical evidence from provinces of Iran. *Journal of Policy Modeling*. 2015;37(1):107–23.
16. Koenig HG. Religion, spirituality, and health: The research and clinical implications. *International Scholarly Research Notices*. 2012;2012(1):278730.
17. Liu M, Hao R. Personal religiosity and marital harmony. *Asian Social Science*. 2017;13(6):112–20.
18. Lichter DT, Carmalt JH. Religion and marital quality among low-income couples. *Social Science Research*. 2009;38(1):168–87.
19. Markham I. Religion and ethics. In: Chadwick R, editor. *Encyclopedia of Applied Ethics* (Second Edition). San Diego, CA: Academic Press; 2012. p. 45–52.
20. Rajabi G, Karimi VM, Taghipour M. Assessing The Model Of The Relationship Between Family Of Origin And Marital Satisfaction With Mediations Of Marital Commitment And Marital Empathy In Nurses. 2018.
21. Al-Krenawi A, Bell MM. Gender differences in Syrian refugees in Jordan: Psychological, self-esteem, family function, marital satisfaction, and life satisfaction. *International Journal of Social Psychiatry*. 2023;69(3):714–23.
22. Masomeh E, Daraei M, Shafiee FS. Predicting marital commitment based on family communication patterns, sexual satisfaction and marital intimacy in satellite employees. 2022.
23. Baştam Kish M, Zare, Y. The relationship between family functioning and marital commitment with the mediating role of family resilience among teachers

- of Dana County. 10th International Conference on Knowledge and Technology in Educational Sciences, Social Studies, and Psychology of Iran ,Persian,2023.
24. Epstein NB, Bishop DS, Levin S. The McMaster model of family functioning. *Journal of Marital and Family therapy*. 1978;4(4):19–31.
 25. Caño González A, Rodríguez-Naranjo C. The McMaster Family Assessment Device (FAD) dimensions involved in the prediction of adolescent depressive symptoms and their mediating role in regard to socioeconomic status. *Family Process*. 2024;63(1):414–27.
 26. Mohammadi ZAK, Bazzazian S, Majd MA, Ghamari M. The mediating role of family function in the relationship between psychological basic needs, marital expectations and marital commitment. *Contemporary Psychology*. 2018;13(2):158–68.
 27. Eagly AH, Wood W. Social role theory. *Handbook of theories of social psychology*. 2012;2(9):458–76.
 28. Blum RW, Mmari K, Moreau C. It begins at 10: How gender expectations shape early adolescence around the world. *Journal of Adolescent Health*. 2017;61(4):S3–S4.
 29. Mahmoudi Y. Gender distinctions in institutional aspects of religion. In *Proceedings of the 10th International Conference on Psychology and Social Sciences (Tehran, Iran)*. 2017;82:82–91.
 30. Mu Y. The Role of Family Education in Shaping Gender Roles. *International Journal of Educational Health*. 2025.
 31. Khani Majd S, Pourebrahim T, Fathabadi J. An Study on the Relationship Between Gender Believes and Family Function of Kourd and Fars Students. *Journal of Family Research*. 2012;8(4):391–403.
 32. Sanai B, Alaghemand S, Homan. Family functioning assessment using McMaster model: Psychometrics of 60-item Likert-scale questionnaire. *Iranian Journal of Family Research*. 2018.
 33. Sanai B, Alaghemand S, Sh F, Homan A. Family and marriage measurement scales. Tehran: Ba'at; 2018.
 34. Janbozorgi. Development and validation of religious commitment questionnaire: 60-item Likert scale. *Iranian Journal of Psychology and Religion*. 2010.
 35. Momeni K, Rafiee Z. Correlation of social support and religious orientation with life satisfaction in the elderly. *Iranian Journal of Ageing*. 2018;13(1):50–61.
 36. Bem SL. The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 1974;42(2):155.
 37. Abedini M, Vahid H, Sangani A. Comparison of gender beliefs and attitudes toward divorce between Kurdish and Persian students according gender. *Family Pathology, Counseling and Enrichment Journal*. 2018;3(2):45–60.
 38. Adams JM, Jones WH. The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1997;72(5):1177.
 39. Mohammadi B, Soleymani A. Early Maladaptive Schemas and Marital Satisfaction as Predictors of Marital Commitment. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2017;11(1):16–22.
 40. David P, Stafford L. A relational approach to religion and spirituality in marriage: The role of couples' religious communication in marital satisfaction. *Journal of Family Issues*. 2015;36(2):232–49.
 41. Nā'inī A, Shafī'ābādī, A. A qualitative study of the role of religious commitment on sexual relationships and marital satisfaction. *Proceedings of the First International Conference on Social, Educational, Humanities and Psychological Sciences* 2017.
 42. Murray SL, Holmes JG. Maintaining mutual commitment in the face of risk. *Current Opinion in Psychology*. 2015;1:57–60.
 43. Tseng T-h, Huang HH, Setiawan A. How do motivations for commitment in online brand communities evolve? The distinction between knowledge-and entertainment-seeking motivations. *Computers in Human Behavior*. 2017;77:326–35.
 44. Akbarzadeh Z, Honparrovan N. The relationship between the functioning of the main family and the level of differentiation and marital commitment in Shiraz couples. *The 7th International Conference on Psychology and Social Sciences; Tehran*. [Persian]. 2016.
 45. Tariveh B, Karimi Q, Akbari M, Moradi O. Structural model of marital commitment based on marital communication beliefs, emotional involvement, and criticism in the family with mediating role of marital intimacy. 2020.
 46. Mickelson K, Claffey S, Williams S. The Moderating Role of Gender and Gender Role Attitudes on the Link Between Spousal Support and Marital Quality.

- Sex Roles. 2006;55:73–82.
47. Eagly AH. Sex differences in social behavior: A social-role interpretation: Psychology Press; 2013.
48. Saeedi Z. Predicting Marital Satisfaction based on Attitudes Towards Gender Roles and Identity Styles in Couples. Journal of Family Relations Studies. 2024;4(14):31–40.

The Role of Religious Beliefs and Family Functioning in Marital Commitment with the Mediation of Gender Role Expectations in Young Couples

Maryam Sayad Shirazi^{1*}, Bahareh Ghalandarnezhad²

Abstract

Background and Objective: Marital commitment is a multidimensional and sensitive construct in family life, influenced by socio-cultural contexts. This study aimed to examine the role of religious beliefs and family functioning in marital commitment, with the mediation of gender role expectations, among young couples.

Methods: The research design was descriptive-correlational using structural equation modeling. The statistical population consisted of young couples with at least 5 years of married life. An initial sample size of 400 was estimated based on Cochran's formula; after removing incomplete data, 250 participants were analyzed. Instruments included the McMaster Family Assessment Device, the Janbozorgi Religious Adherence Questionnaire, the Bem Sex Role Inventory, and the Adams and Jones Marital Commitment Questionnaire. Data was analyzed using path analysis in AMOS software.

Results: Religious ambivalence ($\beta = -0.762$), religious non-adherence ($\beta = 0.351$), and religious adherence ($\beta = 0.235$) had significant direct effects on gender role. Family functioning also showed a significant direct effect on gender role ($\beta = 0.081$). Gender role significantly predicted marital commitment ($\beta = -0.572$). Moreover, religious beliefs and family functioning had significant direct effects on marital commitment. The Sobel test confirmed that gender role, as a mediator, strengthened the relationships of religious beliefs and family functioning with marital commitment.

Conclusion: Religious beliefs and family functioning significantly affect marital commitment through gender roles. Therefore, attention to religious beliefs, family functioning, and gender role expectations is essential for strengthening marital commitment in young couples.

Keywords: Family Functioning, Gender Role Expectations, Marital Commitment, Religious Beliefs, Young Couples.

1*. Corresponding author. Assistant Prof. Department of Psychology, Women Research Center, Alzahra University, Tehran, Iran.

E-mail: ma.sayad@alzahra.ac.ir

2. Msc. in Family Counseling, Department of Counseling, Faculty of Behavioral Sciences and Mental Health, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran